

2. LA CONSTITUCIÓN DE 1978 I L'ESTAT DE LES AUTONOMIES.

Per una ampliació dels conceptes constitucionals clicar:
<http://www.constitucion.es/escuela/bachillerato/conceptos.html>

El Parlament sorgit de les eleccions de juny de 1977 tenia com a objectiu prioritari elaborar una Constitució a pesar de no tenir formalment un caràcter de "constituents". El juliol el Congrés aprovà la creació d'una Comissió Constitucional encarregada de la redacció d'un projecte de constitució. De la Comissió va sorgir una **ponència** que havia de redactar el primer esborrany de la Constitució. D'aquesta ponència eren representats per l'UCD: José Pedro Pérez Llorca, Miguel Herrero y Rodríguez de Miñón, Gabriel Cisneros; pel PSOE: Gregorio Peces Barba; Per la CDC Miquel Roca i Junyent; per l'AP: Manuel Fraga, i per part del PSUC: Jordi Solé Tura).

L'elaboració del text constitucional va estar presidida pel **consens** i la entesa entre totes les forces parlamentàries. Es pretenia que totes les forces que volien un règim democràtic acceptessin la Constitució: l'esquerra renunciava al caràcter republicà de l'estat, la dreta admetia el ple joc democràtic i l'existència de les autonomies, els nacionalistes catalans acceptaven el terme "nació espanyola" a canvi que es reconegués el de "nacionalitat " per a Catalunya. Tanmateix el PNB no acceptà la constitució perquè afirmava la unitat indissoluble de la nació espanyola.

La redacció de l'avantprojecte de Constitució va acabar el 10 d'abril de 1978. Després de ser discutides als plens del Congrés i del Senat, el text constitucional, va ser aprovat el 31 d'octubre de 1978 en plens del Congrés i del Senat. **El 6 de desembre de 1978** el text va ser sotmès a **referèndum popular** i va ser aprovat pel 88.3 % dels vots emesos.

Text definitiu es va publicar el dia 6 de novembre, i va ser sotmesa a referèndum el dia 6 de desembre de 1978. Posteriorment va ser sancionada pel rei i va ser promulgar el 29 de desembre.

Les característiques més importants d'aquesta Constitució són:

- És una constitució formal i escrita que presenta moltes rigideses alhora de procedir a la seva reforma.
- És un text llarg pel nombre d'articles (169) i la seva extensió. La constitució del 78 té influències d'altres constitucions, però no està mancada d'originalitat.
- En alguns punts la Constitució es mostra deliberadament imprecisa (per exemple en matèria autonòmica), encara que això té l'avantatge de permetre governs amb orientacions polítiques molt diverses. És, doncs, adaptable a les circumstàncies. Igualment preveu el seu desenvolupament a través de diverses lleis orgàniques i ordinàries.

Elements:

- Declara Espanya "**estat social i de dret**". La sobirania resideix en el poble limitant les facultats de la corona. La forma d'Estat és la monarquia parlamentària. Reconeix la "indissoluble unitat de la nació espanyola" integrada per nacions i regions a les quals es garanteix el dret a

l'autonomia. S'hi reconeix una llengua oficial de l'Estat, el castellà, i s'hi estableixen com a oficials a les comunitats autònomes respectives "les altres llengües espanyoles"

- **L'estat es declara laic** i per tant aliè a qualsevol confessionalitat. Encara que s'expressa la importància de l'església catòlica com la més seguida.
- La representació política dels espanyols s'organitza en les Corts generals integrades per dues cambres: el senat i el congrés dels diputats.
- Presenta una ampla **declaració de drets civils i de llibertats**, i s'al·ludeix a la declaració de Drets Humans.
- Respecte als aspectes socials i econòmics s'hi reconeixen la llibertat de mercat, però també la possibilitat de la intervenció estatal per motius d'interès col·lectiu. Recull, igualment, una sèrie de **drets de tipus social**: treball, educació, sanitat i salut, digne habitatge, etc.

L'estructura de la Constitució consta de un Preàmbul i 169 articles i 14 disposicions addicionals, transitòries, derogatòria i una final. Estructuralment consta de tres parts. una dogmàtica, una orgànica i una que tracta de la reforma constitucional.

<http://www.congreso.es/funciones/constitucion/indice.htm>

- A. **Preàmbul.** En realitat el preàmbul no es troba dins l'articulat de la Constitució, sinó fora de l'estricta text d'aquesta. En serveix de portada o pòrtic. Resumeix o incorpora idees que després seran plasmades en forma dispositiva i desenvolupades en nombrosos articles de la Constitució. És un text sense força d'obligar directament, encara que amb gran valor polític-declaratori. <http://www.constitucion.es/constitucion/lenguas/catalan.html - preambul>
- B. **Part dogmàtico-doctrinària.** Comprèn uns principis generals i els drets, les llibertats i els deures fonamentals dels ciutadans

EL TÍTOL PRELIMINAR (1-9). Enuncia el Principis bàsics o generals de l'Estat.

EL TÍTOL PRIMER (10-55). Tracta dels drets i deures fonamentals dels ciutadans.

- C. **Part orgànica.** Es regula els òrgans i les institucions de l'Estat en tot el referent a l'estructura fonamental, organització i funcions principals dels poders fonamentals i les seves relacions. Respecte a la organització territorial de l'Estat estableix l'existència de les comunitats autònomes. El seu contingut és el següent:

- **TÍTOL II: De la Corona** (56-65).
- **TÍTOL III: De les Corts Generals** (66-96).
- **TÍTOL IV: Del Govern i de l'Administració** (97-107).
- **TÍTOL V: De les relacions entre el Govern i les Corts Generals** (108-116).
- **TÍTOL VI: Del poder Judicial** (117-127).
- **TÍTOL VII: Economia i Hisenda** (128-136).
- **TÍTOL VIII: Organització territorial de l'Estat** (137-158).
- **TÍTOL IX: Tribunal Constitucional** (159-165).

- D. **Títol X,** destinat a la **Reforma Constitucional** (166-169).

E. A més a més, la Constitució conté:

- a) Quatre disposicions addicionals, nou disposicions transitòries, una disposició derogatòria de les Lleis Fonamentals del Règim anterior i de les Lleis i disposicions que s'oposin a la Constitució i una disposició final.

La Constitució entrarà en vigor el mateix dia de la seva publicació en el BOE i serà publicada també, a més a més de l'edició original en castellà, en la resta de llengües d'Espanya.

Aquesta Constitució pot ser aplicada tant per les dretes com per les esquerres, perquè és poc concreta i els seus articles es refereixen a moltes lleis posteriors. Així mateix, es va decretar una amnistia total, que va permetre la tornada de nombrosos exiliats. El febrer de 1978 es van convocar eleccions sindicals lliures i es van emprendre mesures urgents en la legislació vigent.

En definitiva, tot i els problemes evidents, s'havia dotat a el país d'un marc polític i s'havia superat la part més difícil de la Transició; la democràcia s'havia assentat a l'estat espanyol. En aquest context i finalitzada la seva tasca, les Corts Constituents es van dissoldre per tal de convocar noves eleccions que donessin pas a un període de normalitat legislativa.

2.2. L'ESTAT DE LES AUTONOMIES.

El camí cap a les autonomies va tenir dues etapes diferenciades. La primera va ser la de les preautonomies, es a dir la concessió d'autonomies provisionals a regions els representants parlamentaris de les la demanessin; la segona etapa va començar a partir del moment en que la Constitució va regular definitivament el caràcter i els procediments de l'autonomia.

A les nacionalitats històriques (sobretot Catalunya i Euskadi) el pas cap a la democràcia anava indissolublement lligat a la recuperació de l'autonomia. La majoria dels partits polítics d'oposició havien introduït en els seus programes la reivindicació estatutària. Després de les eleccions de 1977 es va evidenciar que era impossible arribar a un clima de normalitat política i social en aquestes nacionalitats si abans no es resolía la qüestió autonòmica. La manifestació de l'onze de setembre de més d'un milió de persones a Barcelona i les d'octubre a Bilbao ho van deixar ben palès.

El camí cap a les autonomies va tenir un primer moment diferenciat de la plena autonomia. La **preautonomia** va consistir en la concessió provisional a les nacionalitats històriques d'uns drets autonòmics provisionals, consistents en una sèrie de transferències de funcions, en un moviment impulsat per assemblees de parlamentaris.

Pel que fa a **Catalunya** el govern Suárez, que ja havia establert contactes amb el president de la Generalitat a l'exili, **Josep Tarradellas**, va aprovar a finals de setembre de 1977 el restabliment d'una **Generalitat provisional** i el nomenament de Tarradellas com a president. Tarradellas va arribar a Barcelona a finals d'octubre i va formar un govern de concentració de totes les forces polítiques catalanes. Pel que fa a **Euskadi**, la presència del terrorisme d'ETA, l'existència d'un fort partit nacionalista històric (PNV) i la qüestió navarresa van marcar les negociacions. Així i tot, pel novembre es va reconèixer la preautonomia basca i es va constituir el **Consell General Basc**, amb participació de la majoria de les forces polítiques. El tercer nacionalisme històric va ser el **Gallec**. A pesar de les resistències de la UCD, el març de 1978 es va aprovar una **Xunta de Galicia provisional**.

Un cop enllestit els tres casos històrics, el procés va continuar amb les noves autonomies. Les noves comunitats autònomes s'anaven configurant en alguns casos per regions antigues amb personalitat pròpia; en uns altres es van crear autonomies uniprovincials noves, com ara Cantàbria, La Rioja i Múrcia. Com a resultat d'això, es van aprovar organismes preautonòmics a Andalusia, Aragó, Balears, Extremadura i Castella-Lleó.

Una vegada aprovada la Constitució es varen plantejar greus problemes a l'hora de decidir per quina via s'accedia a l'autonomia definitiva. Les nacionalitats històriques i Andalusia pretenien la via ràpida del article 151 mitjançant referèndum per a l'aprovació dels seus estatuts.

L'any 1979 el Parlament espanyol aprovà, després de ser sotmesos a referèndums, els estatuts d'autonomia del País Basc i Catalunya. En els anys següents i amb un seguit de problemes diversos, els estatuts es van anar estenent a la resta de l'Estat. Així, el de Galícia va ser aprovat l'any 1980. L'any 1982 van ser aprovats els d'Andalusia, Astúries, Cantàbria, Múrcia, La Rioja, Comunitat Valenciana, Navarra, Aragó, Canàries i Castella-la Manxa. Finalment, l'any 1983 van ser aprovats els d'Extremadura, Balears, Madrid i Castella-Lleó.

Els diferents marcs estatutaris marcaven la transferència d'una sèrie de competències polítiques i administratives que podien ser subjecte de successives ampliacions mitjançant la reforma dels estatuts (art. 148). Les comunitats es dotaven d'un parlament propi amb competències legislatives i un govern sorgit de les urnes.

